

CAM, agència de col·locació

Si la politització de les caixes va contribuir a desballestar-les, el segrest de la figura de l'impositor va reblar la deslegitimació dels seus òrgans de govern. La CAM –dins la qual es lliuraven lluites entre zaplanistes i campistes– fou un cas paradigmàtic de la manera com els representants dels clients van acabar servint els interessos polítics. Processos electorals tergiversats, tria de persones vinculades a polítics o a directius i atribucions de responsabilitats a impositors que no en tenien la preparació eren situacions habituals a la caixa alacantina.

Des de l'estiu passat, quan la Caja de Ahorros del Mediterráneo (CAM) fou nacionalitzada pel Banc d'Espanya, les mostres de preocupació s'han encadenat. Després de 136 anys de creixement a base d'absorcions i de fusions d'entitats més menudes i amb 408 oficines en territori valencià (963 a tot l'estat espanyol), la CAM era l'entitat de referència per als particulars i les empreses alacantines a l'hora de sol·licitar un préstec, tenir un compte corrent o obrir un dipòsit. També era l'entitat de referència quan algú volia emprendre una obra social, una parròquia necessitava fons per a restaurar una capella, o quan un equip de futbol de discapacitats havia de menester diners per a pagar els desplaçaments. Tot això i molt més ho cobria la

CAM amb els seus 38 milions d'euros d'obra social (dada pressupostada corresponent a l'any 2011), una obra social que ara per ara és en l'aire. La inquietud per la possible desaparició de tot això –el crèdit, les oficines, l'obra social, etc.– ha estat insistent aquests darrers cinc mesos.

El sentiment de neguit és col·lectiu, però de segur que alguns han vist el seu futur més negre que no uns altres. Perquè la CAM era, a la manera d'un banc, una entitat dedicada a donar crèdit al comú dels mortals. Però també era, per a uns pocs, el lloc on es podia aconseguir un sobresou en canvi d'un esforç ben ínfim. Perquè, si bé eren majoria els qui s'hi guanyaven el salari com cal, també hi havia aquell qui –amb la complicitat i l'afany de directius i representats polítics– se servia de la condició d'impositor per a embutxacar-se alguna dieta, rebre regals o viatjar a l'estranger debades. Tot plegat en canvi de no badar boca i votar seguint unes consignes determinades. La responsabilitat, òbviament, era individual, però la tolerància envers aquestes pràctiques ha estat col·lectiva.

Tanmateix, la utilització política de la figura dels impositors ha estat una particularitat menor en comparació amb el cicló intervencionista que aquests darrers quinze anys ha arrasat les entitats de crèdit de caràcter social. La Generalitat Valenciana ha llevat i posat presidents a plaer, sobretot des que, a la primera legislatura d'Eduardo Zaplana com a president, va modificar la llei de caixes d'estalvis amb l'objectiu d'augmentar el poder polític sobre les entitats financeres. Si en el passat l'administració Lerma les havia tutelades de manera més o menys indissimulada, durant l'etapa del Partit Popular la tutela esdevingué control, primer amb Zaplana i després amb Camps.

Però el deler de sotmetre les caixes als seus antulls no s'ha limitat als espais on la norma avalava la intervenció política. També des dels ressorts de la política s'ha provat històricament de controlar la quota que corresponia als impositors. Això, que ha estat ben habitual a moltes caixes, va arribar a nivells de paroxisme en el cas de la CAM. La disputa entre campistes i zaplanistes va desfermar una batalla per a guanyar-se, els uns i els altres, el

Isabel Cambonero, impositora el 2007, era nora d'un líder del sindicat groc CSICA-CAM

favor dels impositors. En canvi d'això, alguns van trobar una plaça en llocs per als quals no tenien prou formació. Al remat, la col·locació de coneguts dels directius, de persones vinculades a partits polítics i la compra de voluntats més o menys encoberta entre els impositors era, segons que explica una persona que coneix l'entitat, la norma de la casa. "Era un sistema podrit", assegura. Al capdavant, la teòrica democratització que se suposava a les caixes pel seu caràcter social havia esdevingut a la CAM –i a moltes més entitats– una escletxa més per on s'esmunyien els tentacles de la política.

El 2007 van fer secretària de la comissió de control una caixera del Carrefour

L'embull dels impositors. Però, què eren els impositors? I com se seleccionaven per a arribar als òrgans de les caixes? Els impositors són les persones que representen al conjunt dels clients en els òrgans de govern de les caixes, és a dir, l'assemblea general, la comissió de control i el consell d'administració. En tots tres òrgans, els impositors compartien taula amb els representants de les entitats fundadores, dels ajuntaments, dels treballadors i de la Generalitat Valenciana. El pes dels impositors en aquests òrgans era significatiu: a l'assemblea general representaven el 36% dels quòrum; al consell d'administració, el 35%; i a la comissió de control, el 40%.

El procés de selecció dels impositors consistia, en primer lloc –cada entitat té el seu procediment– i sempre segons la norma, en un sorteig entre el conjunt

de clients que complien unes determinades característiques. Les persones triades aleatòriament passaven a ser compromissàries i era entre aquests compromissaris –que formaven un cos electoral– que finalment es triaven els impositors per a integrar els òrgans de govern. D'acord amb els estatuts de la CAM, "l'elecció, tant dels compromissaris com dels consellers generals d'aquest grup de representació" s'havia de "realitzar amb la màxima transparència, publicitat i garantia".

La realitat, però, era ben diferent. Si bé els sorteigs es feien seguint la norma, a l'entitat alacantina era *vox populi* que els directius i els polítics intervenien en la selecció d'aquelles persones que els convenien. "Es feia un sorteig aleatori i si l'escollit no els interessava –explica la persona que ha estat vinculada a la caixa– li enviaven una carta oficial per a avisar-lo que es posara en contacte amb la seua oficina. Quan hi arribava, el director de la sucursal li donava ententent que allò seria un embolic i que no li convenia. En vista d'això, la majoria de clients se'n desenteniaven. L'un darrere l'altre, feien córrer la llista del cens fins que anaven a parar a alguna persona que sí que els interessava de col·locar." El resultat era, d'una banda, la perversió del procés democràtic que, se suposava, havia de seguir la CAM, pel seu caràcter social; i, d'una altra, el segrest per part d'instàncies superiors de la voluntat i el criteri dels clients. La complicitat entre representats polítics i directius assegurava l'opacitat necessària per a desvirtuar el procediment.

Així doncs, si bé sempre hi ha un cert marge per a l'aleatorietat, no sembla gens casual que entre els impositors que exerciren des del 2007 com a vocals de la comissió de control de la CAM hi haguera María Asunción Martínez Muñoz, amiga personal del murcià Juan Martínez Abarca, secretari d'actes i lletrat del consell d'administració, a més d'home de confiança de qui fins el 2011 fou director general, Roberto López Abad. Igualment, també formava part de la comissió de control, si més no entre el 2007 i el 2010, una altra murciana, Isabel María Cambonero Casanova, nora de Mariano Sánchez Gil, un històric del sindicat groc CSICA-CAM que durant la seua carrera va assumir, entre més, la gestió de l'obra social. Quant al

governava a la Generalitat, Francisco Camps encara maldava per desempallegar-se de l'ombra d'Eduardo Zaplana, que es projectava amb una especial intensitat a Alacant. En aquest context, el torcebraç d'ambdós en l'àmbit polític va acabar traslladant-se a l'entitat financera l'any 2007. L'objectiu era de controlar la ferramenta financera més important a disposició dels alacantins. En aquest context, Eduardo Zaplana es decantà per aliar-se amb els socialistes i presentar una llista conjunta de candidats a formar part dels òrgans de govern en representació de la Generalitat Valenciana; els campistes, en canvi, es conxorxaren amb els murcians i presentaren una segona llista. Cap de les dues faccions no volia fer-se arrere. En aquest frec a frec, el sentit del vot dels impositors era més que determinant. Guanyar-se'ls esdevingué una prioritat. Les telefonades, les invitacions a dinar i les contrapartides més o menys encobertes se succeïen. Els regalets de Nadal, els viatges, les dietes... eren prebendes molt sucoses per a persones de renda mitjana com els impositors, segons que explica algú que va viure aquell procés, i que també assegura que els impositors, a més, tenien facilitats especials pes a accedir a préstecs. EL TEMPS ha pogut comprovar, per exemple, com Elia María Rodríguez Pérez, taxista de professió, oriolana de naixement i membre del consell d'administració en representació dels impositors entre el 2004 i el 2010, va obtenir només en els tres anys que van del 2007 al 2010 –no ha estat possible de recaptar informació dels anys precedents– tres crèdits: un per 37.000 euros, el 2007; un per 154.000 euros, el mateix any; i un tercer per 32.000, l'any 2009. Rodríguez Pérez, a més, igual com Natalia Ferrando, cobrava com a consellera de l'empresa participada Gesfinmed. Els homes de confiança de Roberto Abad, aleshores director general, eren els encarregats de fer la gara-gara als impositors perquè votaren a favor de la posició que ells defensaven.

El foc encreuat entre campistes i zaplanistes, al final, es resolgué en un armistici, quan Mariano Rajoy, esvalotat pel que passava a Alacant, comminà a última hora totes dues faccions a presentar una única llista. Així doncs, s'aprovà una llista conjunta, amb majo-

ria de campistes, la quota murciana i uns pocs zaplanistes. El procés d'elecció de càrrecs, però, encara deixà una sorpresa provocada pels impositors a l'hora de triar el president, el vice-president i el secretari de la comissió de control. A més de la llista pactada inicialment, amb l'empresari José Enrique Garrigós –vinculat als zaplanistes– com a cap visible, es presentà una segona llista més procliu als campistes. Contra pronòstic, la llista alternativa va obtenir majoria, perquè les dues persones que hi havien entrat com a impositores (en els processos de renovació, cada tres anys, només es canvia la meitat de membres), Isabel María Cambrero i María Asunción Martínez –juntament amb Noelia Sala, que ja n'era membre–, li donaren suport en compte de votar la llista inicialment pactada.

De resultes de tot això, la votació deixava com a secretària de la comissió de control –l'òrgan encarregat de “la supervisió i vigilància de la gestió del consell d'administració i de les seues comissions delegades”– Noelia Sala Pastor, una jove de Mutxamel d'una vintena d'anys sense cap coneixement financer ni administratiu. Afeccionada al Reial Madrid i a Jorge Lorenzo, “la cajera” –com li deien a la comissió– explica al portal infolacer.com que ha treballat com a auxiliar d'infermeria en un hospital i en un centre de salut, a més d'haver fet de caixa i dependenta d'Electro i Kodak al Carrefour. Sala afegeix al seu perfil: “Tinc passió per la meua feina, pel que puga oferir i aprendre. Bona disposició per a l'atenció al client.”

Un altra impositora beneficiada pel seu suport als campistes en el procés de renovació dels òrgans de govern fou Josefa Vicenta Agulles Roselló, resident a Pedreguer. Simpatitzant del PP al seu municipi i aspirant l'any 2007 a una plaça de conserge, Agulles figurava des del 2004 com a vocal de la comissió de control. Tot i que per una qüestió normativa només podia estar-s'hi tres anys, el seu suport als campistes en la trifulga de l'any 2007 li'l van recompensar amb una plaça a la comissió territorial que la CAM tenia a València. “A la CAM, tot feia molta ferum –rebla la font esmentada–. Estava predestinada a caure.”

Violeta Tena

Mercat i política

Muriel Casals

Amor als diners

“Què més es pot demanar per a assegurar la felicitat d'una persona que té salut, que no té deutes i que té la consciència tranquil·la? Per a algú que es troba en aquesta situació es pot dir que qualsevol afegit de fortuna es superflu.”

Troblem aquesta afirmació tan raonable a *La teoria dels sentiments morals*, la magnífica reflexió sobre la relació entre els sentiments i l'activitat econòmica que Adam Smith va publicar el 1759. Cal dir que al mateix llibre també hi podem llegir que “observem amb freqüència que el món adreça les seves atencions i el seu respecte amb més força cap als rics i els poderosos que no pas cap als savis i els virtuosos”, cosa que ens fa pensar que hi ha raons –o són sentiments?– que expliquen que els humans desitgem allò que és *superflu* per a ser feliços.

Quasi 200 anys més tard que Smith, un altre gran economista britànic, John Maynard Keynes, explicava que el capitalisme es caracteritza per una atracció espiritual, psicològica, envers els guanys abstractes. Aquest sentiment ens fa valorar l'abstracció que representen els diners per sobre de la concreció que són els béns que es podrien comprar amb aquells diners. Avui la sofisticació financera ha fet valorar exageradament uns actius abstractes deslligats de la realitat de les empreses que suposadament representen.

De manera que l'*amor als diners* desvirtua el funcionament lògic de l'economia que en principi es basa en la producció de béns i serveis per a satisfer les necessitats humanes. Potser el problema és que els humans ens equivoquem quan valorem quines són les nostres necessitats?

UAB